

Vest-Karmøy Grunneierlag

Kontakt saksbehandler

Stig Sandring, 51568931

Att. Gunnleiv Ferkingstad

Fisketillatelse 2024 - Karmøy - Uttak av gjedde i Tjøsvollvatnet i Årvollsvassdraget - Vest-Karmøy Grunneierlag

Vedtak: Statsforvalteren i Rogaland gir tillatelse til at **Vest-Karmøy Grunneierlag** kan gjennomføre fangst av anadrome laksefisk og innlandsfisk på anadrom del av vassdraget som anvist i tabell 1. Tillatelsen gjelder uttak av gjedde som er en regionalt fremmed art i Rogaland. Tillatelsen er gitt på vilkår og gjelder til 31.12.2024.

Vedtaket er fattet etter i lakse- og innlandsfiskloven § 13.

Vilkår:

- Ansvarlig:** Tillatelsen gjelder for prosjektansvarlige i Vest-Karmøy Grunneierlag Oddbjørn Sandslett (telefon 913 02 104) og Gunnleiv Ferkingstad (468 77 172), samt medarbeidere under deres ledelse. Fisketillatelsen skal kunne fremvises for kontrollmyndighet i felt.
- Periode:** Tillatelsen gjelder for 2024, men det tillates ikke fiske i perioden 15. mars til 15. august innenfor Tjøsvollvatnet naturreservat, jf. kart vist i figur 1.
- Vassdrag:** Tillatelsen gjelder for anadrom del av vassdrag som angitt i **tabell 1.**
- Redskap:** Tillatelsen gjelder bruk av **ruser, teiner, stangfiske og elektrisk fiskeapparat.** Fiske med elektrisk fiskeapparat skal bare utøves av personer med tilstrekkelig opplæring i bruken av apparatet, kjennskap til mulige skadevirkninger og riktig håndtering av fisk. Ruser og teiner skal røktes minimum en gang i uken.
- Merking av redskap:** All redskap skal merkes med navn og telefonnummer og prosjekt.
- Varsling:** Før fisket tar til skal grunneiere og andre med fiskerett varsles om tid og sted. Vedkommende politimyndighet/Statens naturoppsyn skal om mulig på forhånd gis melding om fisket.
- Aktksomhet.** Det skal ved all ferdsel og fangst vises særskilt aktsomhet for fuglelivet i verneområdet.
- Bifangst av ål, sjørret og laks:** eventuell fangst av stedegne fiskearter skal håndteres skånsomt og gjenutsettes på stedet. Ved slik bifangst skal fangstmetoden evalueres og justeres fortløpende for å redusere unødig dødelighet av ål, sjørret, laks og andre stedegne fiskearter.

9. **Bifangst av fugl:** Eventuell bifangst av fugl skal umiddelbart varsles til Statsforvalteren og Statens naturoppsyn. Statsforvalteren skal innen kort tid vurdere om metoden/fangsten kan fortsette eller ikke.
10. **Unngå forurensning:** Håndtering av avlivet fisk skal ikke medføre fare for forurensning eller spredning av sykdom og parasitter.
11. **Fremmede arter:** Når det fiskes i flere vassdrag med direkte overgang mellom vassdragene, skal alt utstyr desinfiseres før bruk i nytt vassdrag. Dette for å unngå spredning av fremmede og uønskede arter/organismer. Det er mistanke spredning av vasspest i området ved Tjøsvollvatnet. Det er derfor viktig at det vises aktsomhet for å unngå eventuell spredning til andre deler av samme vassdrag.
12. **Rapportering:** Kopi av rapport/notat fra prosjektet sendes til Statsforvalteren i digitalt format, med referanse til denne tillatelsen. Fangstlogg må inneholde oversikt over fangst og fangstinnsats for ulik redskapsbruk. Fangstlogg må også inneholde lengden på gjeddene som tas ut. Rapport sendes innen 31.12.2024.
13. **Artskart:** Fiskearter som registreres under fangst skal legges inn i Artsdatabankens digitale rapporteringsverktøy **Artsobservasjoner**¹ for det aktuelle vassdraget innen 4 uker etter avsluttet feltarbeid.

Tabell 1. Vassdrag og lokaliteter omfattet av denne tillatelsen med informasjon om tillat redskap og fisketid.

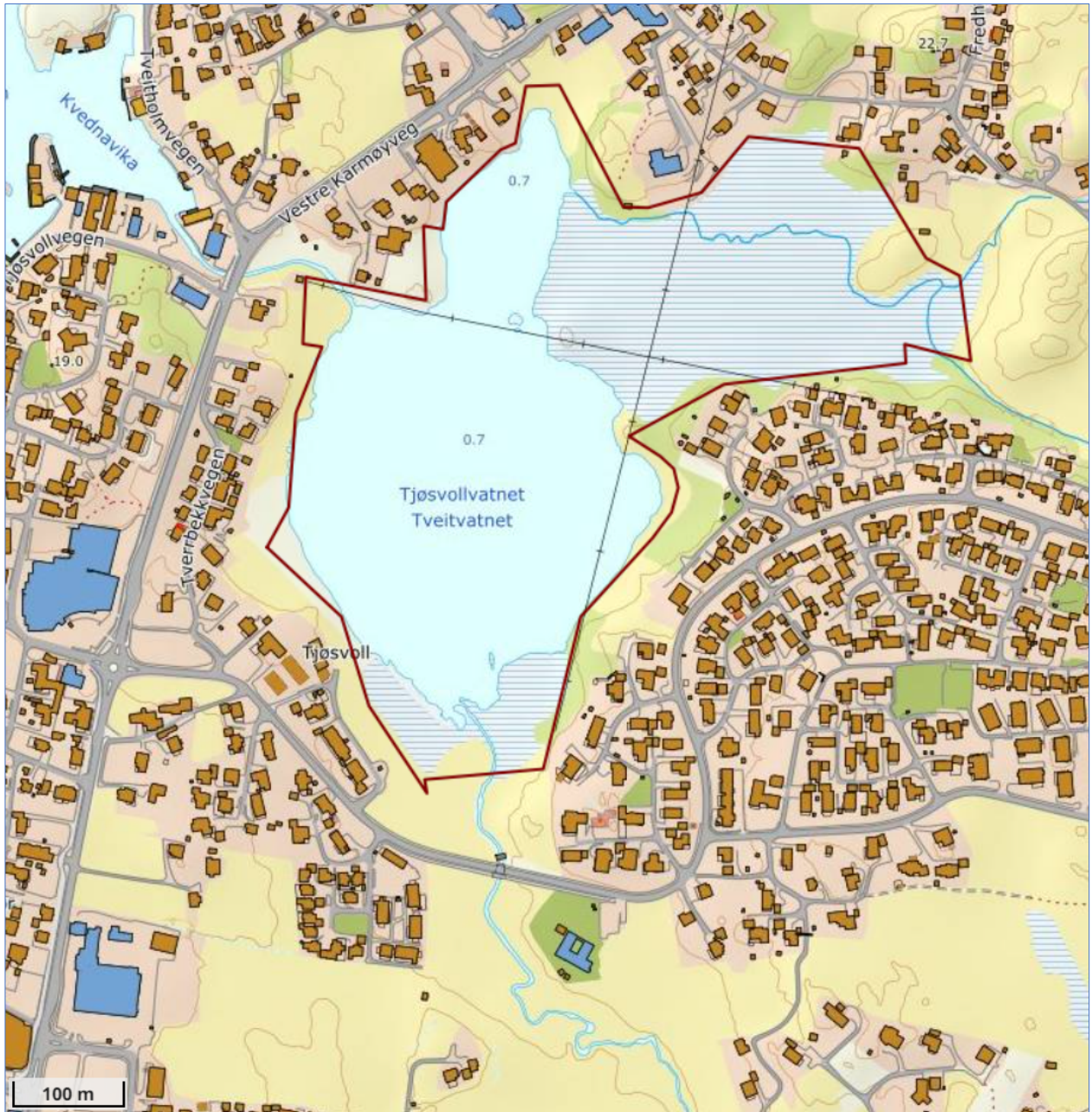
Vassdrag	Redskap og begrensninger i fisketid
Tjøsvollvatnet/ Tveitvatnet (naturreservat)	• Det kan benyttes elektrisk fiskeapparat, ruser, teiner og stangfiske. • Det tillates ikke fiske i perioden 15. mars til 15. august. • Ruser og teiner skal røktes minimum en gang i uken.
Utløpsbekk frå Tjøsvollvatnet og innløpsbekker til Tjøsvollvatnet	• Det kan benyttes elektrisk fiskeapparat i anadrom del av bekkene. • Innenfor verneområdet skal det ikke fiskes i perioden 15. mars til 15. august.

Merknader til tiltaket

Vi gjør oppmerksom på at fiskeutstyr, båter og andre gjenstander som er brukt i ett vassdrag, skal tørkes eller desinfiseres før de flyttes til andre vassdrag eller til andre deler av samme vassdrag, jf. [§ 17 i forskrift om dyrehelse](#).

Eventuell bruk av båt med motor må avklares med Karmøy kommune som er forvaltningsmyndighet for Tjøsvollvatnet naturreservat og myndighet for å eventuell dispensasjon etter [§ 6](#) i forskrift for bruk av motorkjøretøyer i utmark og på islagte vassdrag.

¹ <https://www.artsobservasjoner.no/>

Figur 1. Kart over Tjøsvollvatnet ved Åkrahamn i Karmøy kommune. Avgrensningen til Tjøsvollvatnet naturreservat er merket mør rød linje.

Klageadgang

Enkeltvedtaket kan i samsvar med forvaltningsloven §§ 28 og 29 påklages av part, eller annen med rettslig klageinteresse i saken. Fristen for å klage er tre uker fra underretning om vedtaket er kommet frem til vedkommende part. En eventuell klage kan stiles til Miljødirektoratet via Statsforvalteren i Rogaland, jf. forvaltningsloven § 32.

Søknad

Vi viser til søknad fra Vest-Karmøy Grunneierlag datert 03.11.2023 om fornyet tillatelse til utfisking av gjedde i Tjøsvollvatnet i Karmøy kommune. Dette er en oppfølging av prosjektet som startet i 2023.

Under utfiskingen i 2024 ønsker de å benytte ruser, teiner, elektrisk fiskeapparat, stangfiske og garn. I 2023 var det ikke aktuelt å benytte garn, men de søker nå om tillatelse til en skånsom bruk av garn. De ønsker og holde prosjektet gående i hele 2024, foruten fugefredningsperioden 01.04 - 15.08.

Karmøy kommune - Uttalelse

Statsforvalteren innhentet uttalelse til tilsvarende søknad for fangst i 2023 fra Karmøy kommune. Kommunen er forvaltningsmyndighet for Tjøsvollvatnet naturreservat og gav uttalelse i brevet «Fisketiltak i Tjøsvollvatnet naturreservat - Uttalelse fra Karmøy kommune» datert 22.02.2023.

«Tjøsvollvatnet ble vernet som naturreservat i 1996, og formålet med vernet er å bevare et våtmarksområde med naturlig tilhørende vegetasjon og dyreliv. Området har en viktig funksjon som hekke-, trekk-, overvintrings- og næringsområde for mange våtmarksfugler. Ved eventuelt fiske er det først og fremst fugleliv man må forsøke å ta hensyn til, spesielt i sårbare perioder som hekketiden.

Det er registrert en rekke fuglearter i og ved Tjøsvollvatnet som hekker eller muligens hekker. Se fullstendig liste nedenfor. Av disse er 15 arter på rødlista. Hettemåke, som er kritisk trua, er trolig den rødlista arten man har best oversikt over i området. I 2022 registrerte NINA 56 hekkende par. Men tilbakemeldingen fra NINA det året var også at mange par så ut til å ha flyttet seg til Heiavatnet. Det er uansett registrert hekkende hettemåker i Tjøsvollvatnet over mange år, så man kan regne med at de hekker her fast. Dvergdykker, som er sterkt trua, har 12 registreringer i området der nyeste er fra 2018. Kun én registrering oppgir «mulig reproduksjon». Sothøne, som er sårbar, har mange registreringer (over 200) og er relativt ofte registrert i par og med mulig reproduksjon eller reproduksjon. Det kan se ut til at også dette er en art hekker fast ved Tjøsvollvatnet. Det samme gjelder makrellterne, men det er nå 10 år siden hekking sist ble registrert. De fleste andre av de rødlista fugleartene på listen er registrert mer sporadisk og det er derfor usikkert om og i hvor stor grad de har Tjøsvollvatnet som hekkeplass.

Ellers finnes det ål (Anguilla anguilla) i Tjøsvollvatnet. Arten er sterkt trua på rødlista. Ål ser ikke ut til å være registrert i Artskart, men det ble funnet store mengder av arten i inn- og utløpsbekken i forbindelse med en kartlegging gjennomført av konsulentfirmaet Ambio i 2010.

Ut fra naturmangfoldloven § 8 om kunnskapsgrunnlag er dette trolig godt nok i forhold til tiltakets størrelse. Likevel bør man ha føre-var-prinsippet i nml. § 9 i fokus da man ikke har fullstendig oversikt over hvilke arter som hekker. Det vil være tryggest å legge tiltaket til utenfor hekkesesongen til majoriteten av artene på listen nedenfor. Man bør også begrense tiltakets utstrekning i tid, altså antall dager fiske skal skje, for å unngå unødige forstyrrelser i naturreservatet. Når det gjelder ål, må man sørge for å bruke metoder og redskaper som minimerer faren for å fange ål. Blir det likevel ål i fangsten, må denne selvsagt slippes ut igjen umiddelbart. Jfr. nml §§11-12 er det tiltakshaver som skal bære kostnadene ved eventuell miljøforringelse og sørge for miljøforsvarlige teknikker. I dette tilfellet blir det altså å tilpasse tidspunkt og metoder slik at det blir mest mulig skånsomt for dyrelivet i reservatet.

Karmøy kommune vil behandle søknad om tillatelse til bruk av båt med elektrisk motor når vi eventuelt mottar denne»

Hjemmelsgrunnlag

Lakse- og innlandsfiskeloven

Statsforvalteren kan med hjemmel i lakse- og innlandsfiskeloven § 13 gi dispensasjon fra forbud fastsatt i eller i medhold av lakse- og innlandsfiskeloven til fangst av fisk på anadrom strekning i vassdrag til vitenskapelige undersøkelser, kultiveringstiltak og fiskekulturtiltak med vern eller utvikling av fiskestammer som formål. Utenom anadrom strekning er det fylkeskommunen som har fått delegert denne myndigheten.

I sjøaureprosjektet er det dokumentert at det er sjøaure i Årvollbekken og Tjøsvollvatnet vil derfor regnes som del av et anadromt vassdrag. Det er imidlertid ikke åpnet for fiske etter anadrome laksefisk i vassdraget jf. forskrift om fiske etter anadrome laksefisk i vassdrag. Dette medfører at det også er et generelt forbud mot å fiske med stang etter innlandsfisk i elva jf. § 34 i lakse- og innlandsfiskeloven. I innsjøer på anadrom strekning er det imidlertid tillatt å fiske med stang og handsnøre etter innlandsfisk hele året, men ikke nærmere elveosser enn 100 m. Videre er det ikke tillatt å bruke andre redskaper som for eksempel garn, ruser eller kastenot i innsjøene jf. § 6 i forskrift om fiske i vassdrag med laks og sjøaure, Rogaland. Det er et generelt forbud mot å benytte elektrisk strøm til fangst eller avlivning av fisk jf. § 37 i lakse- og innlandsfiskeloven.

Det fremgår av lakse- og innlandsfiskeloven § 37, sjette ledd at; *Organismer som ikke er av stedegen stamme, skal ikke gjenutsettes, men avlives omgående*. Dette betyr blant annet at det er forbudt å gjenutsette fremmede arter av fisk eller regionalt fremmede arter under fiske.

Omsøkt uttak av introduserte fiskearter som gjedde, i Tjøsvollvatnet er å anse som et kultiverings-tiltak og derfor innenfor formålet med § 13 i lakse- og innlandsfiskeloven. Omsøkte tiltaksområdet er innenfor det som må regnes som anadrom del av vassdraget og søknaden om fisketillatelse skal derfor behandles av Statsforvalteren i Rogaland.

Tjøsvollvatnet naturreservat

Tjøsvollvatnet, er vernet etter forskrift om fredning av Tjøsvollvatnet som naturreservat, Karmøy kommune, Rogaland². Formålet med fredningen er å bevare et våtmarksområde med naturlig tilhørende vegetasjon og dyreliv. Området har en viktig funksjon som hekke-, trekk-, overvintrings- og næringsområde for mange våtmarksfugler.

Verneforskriften er ikke til hinder for fiske, men det er blant annet forbudt med motorisert ferdsel til vanns og til lands. Karmøy kommune er forvaltningsmyndighet og kan gjøre unntak fra fredningsforskriften når formålet med fredningen krever det, samt for vitenskapelige undersøkelser, arbeider av vesentlig samfunnsmessig betydning og i andre særlige tilfeller, når disse ikke strider mot formålet med fredningen.

Naturmangfoldloven

De miljørettslige prinsippene i naturmangfoldloven (nml) §§ 8 - 12 angir vurderinger som skal gjøres når forvaltningen utøver myndighet som berører naturmangfold, enten dette skjer etter naturmangfoldloven eller andre lover, jf. § 7 i nml. Denne søknaden skal derfor vurderes etter prinsippene i nml §§ 8 til 12 som del av saksbehandlingen.

² <https://lovdata.no/dokument/LF/forskrift/1996-12-20-1275>

Statsforvalterens vurdering og begrunnelse

Innledningsvis vil vi minne om at bruk av båt med motor i Tjøsvollvatnet naturreservat må avklares med Karmøy kommune. Videre vil vi nevne at vi kun gir fisketillatelse for ett år om gangen for denne type prosjekter.

Gjedde regnes som en regionalt fremmed fiskeart i Rogaland. Det ble dokumentert gjedde i vassdraget (Heiavatnet) allerede i 1992. Senere ble det også funnet gjedde i Tjøsvollvatnet, nedstrøms Heiavatnet (Hesthagen & Sandlund 2012)³. Sjøørretprosjektet har dokumentert sjøørret i vassdraget og Tjøsvollvatnet må derfor regnes som del av et anadrom vassdrag med bestand av ørret/sjøørret (LC). Det er usikkert om vassdraget har bestand av laks (NT). Videre er den sterkt truede arten ål (EN) dokumentert i både innløpsbekk og utløpsbekk til Tjøsvollvatnet. Statsforvalteren har ellers lite konkret informasjon om fiskesamfunnet i Tjøsvollvatnet og tilhørende bekker i vassdraget. I 2023 gjennomførte Biota Naturkompetanse en habitatkartlegging med ungfiskundersøkelser i Årvollsåna. Rapporten er ventet ferdigstilt i begynnelsen av 2024 og vil da bidra til et betydelig kunnskapsløft angående vassdragets produksjonsgrunnlag for anadrome laksefisk.

Vest-Karmøy grunneierlag startet utfiskingen av gjedde fra Tjøsvollvatnet den 25.oktober 2023. Det ble tatt ut totalt 41 gjedder under rusefiske. I tillegg ble det fanget og gjenutsatt en laks (3kg) og 17 ål.

Gjedde er en rovfisk som kan påvirke fiskesamfunnet i innsjøer og elver gjennom predasjon. Det er blant annet dokumentert at predasjon fra gjedde kan medføre om lag 30 % dødelighet på smolt av anadrom laksefisk (VRL 2022b)⁴. Statsforvalteren mener at utfisking av gjedde og eventuelt andre fremmede eller regionalt fremmede fiskearter i Tjøsvollvatnet vil ha en positiv virkning på stedege arter av fisk. Utfisking vil neppe kunne fjerne gjedda, men kan dempe de negative konsekvensene for stedegen fauna og redusere sannsynlighet for videre spredning til nye vassdrag. Prosjektet vil også kunne gi viktig kunnskap og erfaringer med effekt av ulike type redskap som tiltak mot fremmede fiskearter. Fangst av fremmede fiskearter medfører risiko for uønsket bifangst av stedege arter som anadrome laksefisk og ål. Dette gjelder spesielt bruk av garn hvor sjøørret og laks lett skades eller dør og derfor ikke kan settes levende ut igjen. Buk av ruser og teiner gir anledning til å gjenutsette levende fisk. Det er likevel nødvendig å gjøre løpende vurderinger og tilpasninger i fangstmetoder og redskapsbruk slik at tiltaket reduserer risiko for økt dødelighet av stedege arter som ål, sjøørret og eventuelt laks. Ved buk av ruser og teiner vil det være nødvendig med regelmessig røkting av utstyret for å kunne gjenutsette bifangst av ål, ørret og laks på en forsvarlig måte.

Tjøsvollvatnet og naturreservatet som helhet har viktige økologiske funksjoner som hekke-, trekk-, overvintrings- og næringsområde for mange våtmarksfugler. Formålet med fredningen er å bevare et våtmarksområde med naturlig tilhørende vegetasjon og dyreliv. Omfattende utfisking av fremmede arter kan medføre forstyrrelse av fuglelivet og eventuell bifangst av fugler. Fuglelivet og verneverdiene i og rundt Tjøsvollvatnet er spesielt sårbare i hekketiden. Karmøy kommune har oppsummert kunnskapsgrunnlaget om fugleverdiene i sin uttalelse. De oppgir at det er 15 arter på

³ Hesthagen, T. & Sandlund, O.T. 2012. Gjedde, sørv og suter: status, vektorer og tiltak mot uønsket spredning. NINA Rapport 669. 45 s.

⁴ Vitenskapelig råd for lakseforvaltning 2022. Effekter av predasjon på laks. [Temarapport fra Vitenskapelig råd for lakseforvaltning nr 8](#), 92 s.

rødlisten som hekker eller muligens hekker i området. Blant hekkende arter nevnes blant andre hettemåke som er kritisk truet (CR), dvergdykker er som sterkt truet (EN), sothøne som er sårbar (VU) og makrellterne som er sterkt truet (EN). Karmøy kommune understreker at de ikke har fullstendig oversikt over hvilke arter som hekker i verneområdet og anbefaler at tiltaket ikke gjennomføres i hekketiden.

For 2024 vil statsforvalteren utvide perioden det ikke skal fiskes i til 15. mars – 15. august. Dette av hensyn til den kritisk truede hettemåken som starter eventuell etablering for hekkesesongen i siste halvdel av mars. Forstyrrelser i denne tidlige fasen kan forhindre etablering av hekkende par på stedet.

I utfiskingsprosjekter som dette vil vi nevne at en må ta spesielt hensyn til «plattform-hekkende» arter som toppdykker, dvergdykker og sothøne ved aktivitet nær områder av innsjøene med takrør og siv. Disse artene bygger reir som flyter på vannet. Bruk av ruser gir den store fordel at bifangst av fisk som ål, laks og ørret kan slippes levende ut igjen. Statsforvalteren har begrenset med informasjon om sannsynlighet for at fiskespisende dykkender vil kunne registrere stor tetthet av fisk i rusen for så å søke seg inn i rusen og drukne. Vi er kjent med at toppskarv kan svømme inn i fiskeruser i saltvann. Erfaringer fra tilsvarende uttaksfiske med ruser i Stokkalandsvatnet og Bråsteinsvatnet i Sandes kommune i 2022 og 2023 tilsier at dykkende fugl ikke oppsøker rusene. Vi kan imidlertid ikke utelukke at dykkende fugler kan svømme inn i ruser eller ledegarn i Tjøsvollvatnet. Med en liten hekkebestand i området vil selv lav sannsynlighet for bifangst gi stor konsekvens og høy risiko for en art. Av den grunn ser vi det som nødvendig at prosjektet har en aktsom bruk av ruser og en tett oppfølging med hensyn til fugl.

I søknaden for 2024 ønsker grunneierlaget tillatelse til bruk av garn som redskap, noe som ikke var aktuelt i 2023. Statsforvalteren vil ikke tillate bruk av garn i naturreservatet både av hensyn til mulig bifangst av fugl, men også av hensyn til bifangst av anadrome laksefisk og ål som skades.

Bruk av båt med motor kan bidra til forstyrrelse av fuglelivet og må derfor reduseres til et minimum i sårbare områder. Det er kun Karmøy kommune som eventuelt kan gi dispensasjon for bruk av båt med motor i verneområdet. Hvis det gis dispensasjon til bruk av motor vil vi anbefale at dette begrenses til nødvendig røking og drift av faststående redskap.

Det er ifølge Karmøy kommune bekymring for spredning av den fremmede arten vasspest i området. Det er blant annet mistanke om at vasspest kan være spredt til Tjøsvollvatnet. Det settes derfor vilkår om tiltak for å unngå spredning av vasspest internt i vassdraget og fra vassdraget som følge av dette prosjektet.

Vi anser kunnskapsgrunnlaget i saken som tilstrekkelig i henhold til naturmangfoldlovens § 8, men manglende kunnskap om hvilke arter som hekker i naturreservatet gjør at vi må vektlegge føre-var-prinsippet i naturmangfoldlovens § 9 under vilkårssettingen for å redusere risiko for skade på truede fuglearter som følge av forstyrrelser eller bifangst. Uten detaljert informasjon om hekkeaktivitet i området vil vi ikke tillate fiske i perioden 15. mars til 15. august innenfor Tjøsvollvatnet naturreservat. Ferdsløp og fangstmetode må også ta spesielt hensyn til fuglelivet i verneområdet utenom hekketiden.

I vår vurdering av tiltaket i henhold til nml § 10 (Økosystemtilnærming og samlet belastning) legger vi vekt på at tidligere utsetting og etableringen av gjedde som regionalt fremmed art i vassdraget sannsynligvis har hatt betydelige økologisk virkning for ørret gjennom predasjon. Det omsøkte tiltaket vil kunne bidra til å dempe disse virkningene for en tid. Tjøsvollvatnet ligger nær ved bebyggd

område og fuglelivet i naturreservatet opplever derfor en del menneskelig aktivitet. Ifølge en kommunal tilsynsrapport fra Tjøsvollvatnet naturreservat (Naturbase)⁵, utgjør både fremmede arter, problemarter, tekniske inngrep, forstyrrelser og forurensing trusler for verneverdiene inne i verneområdet. Vi ser det derfor som viktig at ytterligere forstyrrelser i naturreservatet som følge av utfiskingstiltak derfor må begrenses gjennom vilkår i tillatelsen. Ut fra en samlet vurdering mener vi at de positive virkningene av tiltaket er større enn de negative konsekvensene og at vilkårene som er satt i denne tillatelsen sikrer hensynet til fuglelivet og øvrig biologisk mangfold jf. nml § 10 og nml § 12 (Miljøforsvarlige teknikker).

Konklusjon

Statsforvalteren mener etter vurdering, at det er grunnlag for å gi dispensasjon til tiltaket i henhold til lakse- og innlandsfiskeoven § 13.

Med hilsen

Marit Sundsvik Bendixen (e.f.)
fylkesmiljøvernssjef

Stig Sandring
seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent

Kopi til:

KARMØY KOMMUNE
Statens naturoppsyn Rogaland
Hauglandet vannområde

Postboks 167
Postboks 59

4291
4001

KOPERVIK
Stavanger

⁵ Naturbase: <https://faktaark.naturbase.no/?id=VV00001116>